

Tanke, som blev udtalt af det ærede 5te Medlem for 2den Kreds (Haffner) angaaende de Forhold, der her ere under Forhandling, maatte gjennemtrænge hele den danske Gods-eierstand. Jeg haaber, at det er en ikke ringe Deel af denne, som naerer den Anskuelse, at de have en moralsk Forpligtelse til at komme den 10de Familie til Hjælp, skjøndt de hverken efter Lovgivningen i det Hele eller særlig efter den sidst trufne Ordning, have nogen egentlig Forpligtelse til at gjøre det. Deri tvøler jeg ogsaa, at det ærede kongevalgte Medlem (Sisler) har Ret, at Loven af 19de Februar 1861 har bestemt Godseierne for den moralske Forpligtelse, man stibligere betragtede som hvilende paa dem ligeoverfor Fæstefamilierne. Men jeg vil, som jeg sagde, ønske, at den Følelse, som det ærede 5te Medlem for 2den Kreds udtalte, maatte gjennemtrænge den hele Gods-eierstand. Jeg kan imidlertid ikke give Vidnesbyrd om, at den forsværet imod, om i hvilken Udstrækning denne Følelse er tilstede. Jeg er enig med det ærede Medlem i, at det Grundlag, hvorpaa Lovforslaget hviler, er uholdbart og urigtigt. Skulde der anvendes Tvang, saa maatte det efter min Mening anvendes paa de 9 Familier saaledes, at i deres Konge til at udrede hver sin Dødsdeel af Understøttelsen til den 10de Familie; derved vilde man væmmehet Nette. Desuden stemmer det ikke med mit Begreb om Familien, naar der her kun er Tale om at understøtte en Enkelt. Der kan jo være mange Børn efter den afdøde Fæstere, men her er kun Tale om en Enkelt, og den skulde have et Drav paa Jeller. Haab om den Begunstigelse, som Lovforslaget til sigter at give. Jeg vil haabe, at det maatte blive undtagelsesvis, at en Familie saaledes bliver skudt tilside, og at Godseieren ikke tager det Hensyn til den, som jeg dog haaber vil blive taget i den fleste Tilfælde. Hvor imidlertid noget Saadant undtagelsesvis skulde blive Tilfælde under særdeles trykkelige Omstændigheder, tror jeg, at Forholdet kan gøres gennemgaaende i den Retning, som det ærede 10de kongevalgte Medlem (Sisler) antydede, ved nemlig at anbefale den Paagældende til at faae Løn af saadanne offentlige Stiftelses

Midler, der have en blandet Charakter, nemlig deels en godsherrelig Charakter og deels Charakteren af Statsmidler.

Haffner: I Begyndelsen af det ærede 10de kongevalgte Medlems (Sisler) Foredrag troede jeg at see en Smødegaaen af, hvad jeg havde sagt; men jeg opdagede, at Foredraget mere var rettet mod det ærede 1ste Medlem for 1ste Kreds (Madvig), og jeg kan være fuldkommen enig med det ærede kongevalgte Medlem. Jeg maa give ham Ret i, som ogsaa udtalt af et andet Medlem her ligeoverfor, at Bestemmelsen i Loven af 19de Februar 1861 aldeles hæver den Forpligtelse, man kunde sige, at der paahvilede Godseieren med Hensyn til Familien paa den tiende Gaard. Den giver jo kun Tilladelse til at frigjøre sig for Fæstevangen med Hensyn til den tiende Gaard, naar de 9 Gaarde sælges til vedkommende Fæstere eller deres Efterladte. Naar det ærede 1ste Medlem for Kjøbenhavn (Madvig) udtalte sig imod, at Statskassen skulde udrede en saadan Hjælp, men derimod formeente, at Hjælpen eller Lønnen skulde ydes af de Vedkommende, som havde haft Fordelene, saa er jeg ganske enig med det ærede Medlem deri; men jeg skal ikke negte, at jeg blev høit forundret, da han saa sluttede med at sige: altsaa de sælgende Godseiere; thi jeg tror, at det umuligt kan siges, at det er dem, der have haft Fordelen af disse Salg; jeg tror, at det Nette meget mere er det, der blev antydet af den ærede Landskingsmand her ligeoverfor (S. Pederfen), idet han sagde, at det var hos de 9 Familier, der havde kjøbt Gaardene, at Erstatningen skulde søges. Det er jo nemlig klart, at naar der paahviler Godseieren en Tvang til at sælge til hans Fæstere, han da ikke kan opnaae de Priser, som han vilde have kunnet opnaae, naar han havde fulgt udenfor, til Fremmede; jeg skal hen-vise til Steder rundt omkring i Landet, hvor saadanne Salg ere foregaaede, og hvor de Gaarde, der ere blevne kjøbt af Fæstterne, kort Tid efter ere blevne solgte med betydelig Avance. Jeg vil ikke gaae til de enkelte Steder, hvor Avancen har været 100 pCt., men jeg vil sige, at i Almindelighed er der ikke blevet